

Der var engang et mejeri.

Alslev og Hostrup fik i 1885 et mejeri - placeret midt i Alslev by - og frem til sammenlægningen (eller måske nedlæggelsen?) med Andelsmejeriet Esbjerg i 1965, var stedet den vigtigste erhvervsvirksomhed i sognet.

Opstarten skete i en tid med fremkomst af megen ny viden og teknologi omkring behandling og forarbejdning af mælk.

Inspirationen til etableringen blev vel hentet i nærområdet både fra Hjedding Andelsmejeri ved Ølgod (1882) og fra Billum området. Begge steder var bønderne gået sammen om at bygge et fælles mejeri eller andelsmejeri.

I de første vedtægter fra 1885 (Alslev Sognearkiv A38) betegnedes mejeriet ikke som et andelsmejeri, men som et "fællesmejeri" og leverandørerne var ikke "andelshavere", men "interessenter"

Det gjorde nu ikke nogen forskel, for mælkeleverandørerne hæftede personligt for mejeriets gæld, hvad enten betegnelsen var andelsmejeri eller fællesmejeri, og denne fælles hæftelse var det juridiske grundlag, der gjorde det muligt at få mejeriet med bygninger og maskiner finansieret.

Prisen for bygninger og maskiner var kr. 15.000 total, og gælden blev afviklet over kun 5 år. Gennem hele mejeriets funktionsperiode var den primære produktion smør, der blev solgt via grossist, og mod slutningen desuden konsummælk til Hjerting området, fløde til Grotte Is i Esbjerg og sluttelig mælk til brug ved fabrikation af kakaomælken Cocio.

De første driftsår var ikke uden problemer med skiftende mejeribestyrer, men i 1901 fik mejeriet en markant og dygtig leder i H.P. Hansen. Han blev valgt blandt 116 ansøgere til jobbet, og i 38 år frem til 1939 ledede han Alslev Hostrup mejeri på bedste vis.

Billedet af Hansen-familien er formodentlig fra omkring 1920.

H.P. Hansen blev i 1939 afløst af Hans Fangel, som var mejeribestyrer frem til sammenslutningen med Esbjerg i 1965, og således opnåede at fejre 25 års jubilæum på mejeriet.

Billedet af Fangel-familien er fra 1950erne

Mejeribygningerne fra 1885 blev i 1903 udvidet, så bestyrerboligen blev større.

Billedet er fra omkring 1902 før udvidelse. Med mejeribestyrer Hansen, familie og ansatte

Den helt store udvidelse skete omkring 1920, hvor bygningsarealet blev fordoblet, og mejeriet fik sin karakteristiske hvide "look" i stilfuld traditionel dansk mejeriarkitektur.
Koloreret billede fra? 1950.

Mejeriet havde sine leverandører i såvel Alslev som Hostrup sogne. Omkring 2. verdenskrig var der 165 mælkeproducenter i området, der alle (bortset fra 2-4) var tilknyttet mejeriet. Utilfredshed med afregningsprisen, og vel også lidt brødnid mellem sognene medførte omkring 1948, at leverandørerne fra Koksspang området begyndte at flytte til Esbjerg-mejerier, senere gårdene i Hostrup, og ved sammenlægningen i 1965 var der 89 andelshavere tilbage – alle fra Alslev.

Mælkeruterne blev udliciteret hver år i forbindelse med mejeriets generalforsamling, og gav en kærkommen indtægt for mange af de mindre leverandører. Frem til omkring 1935 var mælkevognene med fast hjul, men så kom der gummihjul og lavere mælkevogne til.

Billedet er fra Vestermarken med Georg Andersen

Carl Nissen fra Alslev Østermark var fra 1911 til 1944 formand for mejeriet og hans afløser Hans Gregersen fra Toftnæs blev formand frem til 1953. I alt havde mejeriet i sin 80årige virke 15 formænd, så de øvrige 13 havde tilsammen kun 38 år virke.

Der skulle være 7 (senere 9) medlemmer i bestyrelsen. Heraf flertallet fra Alslev Sogn. Hvert område valgte en repræsentant selv om vedtægterne ikke fastsatte dette. Formændene og revisorerne blev siddende over flere perioder, medens de menige bestyrelsesmedlemmer skiftede – efter: ”nu er det din tur princippet” Protokollerne nævner omkring xx forskellige leverandører, der i kortere perioder var med i ledelsen af mejeriet.

I dag er det ikke til at se det, hvis man ikke ved det!

De store mejeribygninger blev nedrevet omkring 1970 og Forumvej kunne blive rettet ud., men bag et pænt renoveret landsbyhus på hjørnet af Forumvej og Bredgade skjuler den gamle mejeribestyrrerbolig sig.

Billede af Bredgade 27 efteråret 2012.

Afslutning.

I 1930 var der 156 huse og ejendomme i Alslev Sogn, og heraf var 92 mælkeleverandører til mejeriet, så dengang var landsbyen Alslev domineret af landbrugsproduktion, men nedlæggelsen af mejeriet i 1965 symboliserede overgangen til en ny periode, hvor bosætning i parcelhuse for en befolkning, der arbejder uden for sognet, blev landsbyens primære funktion.

Hans Ole Villadsen

Arkivleder på Alslev Sognearkiv.
November 2012,

Note 1:

Formænd for mejeriet

Årstal	Navn	Kilde m.m.
1885	Hviid, Th møller i Kokspang	Artikel ved 50 års jubilæet
1887	Pedersen, Søren Hostrup	Artikel 50 år
1888	Andersen, David Alslev	Artikel 50 år
1889	Lund, Chr. Vibæk	Artikel 50 år
1891	Nielsen, Søren M.	Artikel 50 år
1893	Lund, Chr. Vibæk	Artikel 50 år
1901	Gregersen, Karl Alslev	Artikel 50 år
1905	Jensen, Jens Th. Toftnæs	Artikel 50 år
1911	Nissen, Carl J	Artikel 50 år
1944	Gregersen, Hans Toftnæs	Protokol
1953	Alfred Hansen Toftnæs	Protokol
1956	Niels V. Jensen, Vibæk	Protokol
1959	Johannes Pedersen	Protokol
1962	Svend Åge Bondesen Torrup	Protokol
1963	Frode Jessen	Protokol